

BULLETIN

Společnosti Otokara Březiny

69

Jaroměřice nad Rokytnou

BŘEZEN 2017

PRO ZRAKY LÁSKY

Otokar Březina Prvotiny

Pro zraky lásky v tisíce jest otevřeno cest,
pro duší setkání má země na sta svatých míst a dnů,
a v pouštích písku hvězdného, jak odlesk věčných Měst,
ční věže hradů andělských pro karavany snů.

Však pro nás, znamená jednou rodnou bledostí,
(neb s ranou tajemnou jsme zrozeny, krev ubíhá nám z ní).
Tvůj svět, jenž tisíciletí se jiskří jarem žádostí,
Má zahradu jen jedinou pro žhavé setkání.

Však tam až setkáme se, bázlivá, nad naší touhou zem
jak nad propastmi věků zakrouží v úzkostném záření
a zhasne vteřinou, jež rozstříkla se v slzách paprskem
při náhlém otevření zraku stkvoucího a zavření.

Rci, jakým zázrakem v těch mlčenlivých veselích,
kde v nových liliích sta nocí hrá jak rosa září svou,
v plamenech tisíců, chuť poznáme svých retů zjemnělých,
jež marně jedné řeči hledaly a minuly se tmou?

Jak snesem hrůzou krásu tváří svých, tajemství knížata,
až srdce v slunce změněné, nám duše ve své pravdě vzplá,
svým uvolněním šílená a novou láskou rozžatá
a sama sobě neznámá, pro touhu země osleplá?

— —

Předkládáme Vám pozvánku včetně programu na Výroční členskou schůzi Společnosti Otokara Březiny, z.s. (zapsaného spolku) v Jaroměřicích nad Rokytnou. Dle nových Stanov jsme povinni uspořádat tuto schůzi do konce června a tak využíváme program nejen k výročí úmrtí Otokara Březiny (25.března 1929), ale i k vernisáži výstavy RNDr. Milady Škárové o Anně Pammrové .

Pozvánka na výroční členskou schůzi,

kteřá se uskuteční 25. března 2017 ve 13.30 v salonu Restaurace Viola
v Jaroměřicích nad Rokytnou

Program

- § Zpráva o činnosti
- § Zpráva o Muzeu Otokara Březiny
- § Zpráva o hospodaření
- § Plán činnosti na r. 2017 a jubilejní rok 2018 -
- 150. výročí narození Otokara Březiny
- § Diskuse
- § Volba výboru na příští 4 roky

Přestávka

- § Pokračování programu (bližší informace na plakátku)

Výroční členskou schůzi budeme pravidelně pořádat vždy kolem 25. března z toho důvodu, že schválené podklady musíme vždy odeslat do 30. června, jak vyplývá z Nového občanského zákoníku

— —

**SPOLEČNOST OTOKARA BŘEZINY V JAROMĚŘICÍCH NAD ROK.
A
MĚSTO JAROMĚŘICE NAD ROKYTNOU**

pořádá v sobotu 25. března 2017

v 10 hod. pietní akt u hrobu Otokara Březiny, kde krátce promluví básník Jiří Kuběna

**v 10.45 vernisáž výstavy „Anna Pammrová ve žďáreckých lesích“ v Muzeu Otokara Březiny
Úvodní slovo přednese autorka výstavy RNDr. Milada Škárová**

ve 13.30 se uskuteční výroční členská schůze SOB v salonu Restaurace Viola v Jaroměřicích nad Rokytnou

Program:

- § Zpráva o činnosti a zpráva o Muzeu Otokara Březiny
- § Zpráva o hospodaření,
- § Plán činnosti na r. 2017 a jubilejní rok 2018 - 150. výročí narození Otokara Březiny.
- § Diskuse a volba výboru na příští 4 roky
- § Přestávka

V 15 hod. promluví RNDr. Milada Škárová k výstavě v Muzeu O. Březiny a o inspirativním vlivu Anny Pammrové na Otokara Březinu

Po ukončení (asi 16 hod.) možnost pohovořit s přáteli

Srdečně zvou pořadatelé

Vzpomínka na Josefa Pěňčíka

Budu vždy rád a vděčně vzpomínat na pana učitele Josefa Pěňčíka, který se nikdy nepovažoval za spisovatele, ale byl výsostným vlastivědným a literárním badatelem, strhujícím vypravěčem.

O svoje znalosti, literární a vlastivědné objevy se obětavě dělil ve svých přednáškách i při uvádění svých knih, jednak na půdě Společnosti Otokara Březiny v Jaroměřicích nad Rokytnou, ale také ve Vlastivědné a genealogické společnosti ve Velkém Meziříčí a v neposlední řadě i ve Společnosti Anny Pammrové.

A byl také oblíbeným učitelem. Učitelování považoval za to nejdůležitější ve své životě, jak mi jednou svěřil. Obdivoval jsem jeho velikou pracovitost, ale také jeho opravdovou pokoru, s níž přistupoval k básníkům našeho kraje, o nichž psal. Z jeho dopisů jsem vnímal jeho neokázalé a tiché ukotvení ve víře.

V jednom z posledních dopisů vzpomínal na Uhřice, kde se narodil 11. prosince 1925, slovy: „Pro mě skutečná Haná začíná za kopcem s Boží mukou mých rodných Uhřic, vzdálených od Morkovic čtyři kilometry. Vystoupám-li kopec až k Boží muce, mám před sebou výhled na tři světové strany – k Vyškovu vzdálenému 19 kilometrů, k Prostějovu, kam to je 26 kilometrů a k okresnímu městu Kroměříži, vzdálenému 16 kilometrů. Od Vyškova na západ ke Kojetínu protéká říčka Haná, která dává jméno tomuto kraji.“

Osud ho zavedl do našeho kraje, na Vysočinu, do Jinošova. Snad v tom, že tasovské nářečí je tolik podobné hanáčtině bylo už jakési předznamenání, že lidem a tomuto kraji porozumí. Připomenu alespoň několik klíčových momentů jeho učitelské dráhy, respektive přípravy na ni.

Ve svých vzpomínkách se ke svým studentským začátkům rád vracel. Jednou mi o tom napsal: „Můj vztah k Šenvaldu se odvíjí od mého ročního pobytu v zámku a v celém areálu v tzv. Státním kurzu pro přípravu pracujících na vysoké školy v Jinošově – zámku v létech 1951 – 1952. Zde jsem koncem srpna 1952 složil maturitu, namlouval budoucí manželku a zvolil studium na Filozofické fakultě v Brně, dnešní Masarykova univerzita, obor český jazyk, dějepis. A k tomu seminář – literární vědy.

Po mých čtyřech semestrech bylo studium prodlouženo na pět let a já už starší jsem přešel na Pedagogickou fakultu a po roce jsem dostal červený diplom s právem vyučovacím na základních školách v oborech český jazyk, dějepis, občanská nauka. Dostal jsem nařízenou umístěnkou do pohraničního Znojma a školy ve Vranově nad Dyjí.“ Od roku 1962 vyučoval na druhém stupni v Náměšti nad Oslavou češtinu, dějepis a občanskou nauku.

Zlomovým se pro něho stal rok 1968, kdy inicioval petice proti srpnovému vstupu okupačních vojsk, jak v domovském Jinošově, tak v náměšťské škole. Byl za to potrestán přerážením do malé dědinky Vícenice. Později se sice do Náměště nad Oslavou vrátil, ale s podmínkou, že mohl učit jen na prvním stupni. I to byl asi malý trest a tak byl přeložen do Tasova.

Svou pedagogickou práci miloval nadevše. Sám o tom vypovídá: „Pro mne učitelství se stalo jediným a chtěným naplněním smyslu života. Slovo učitel jsem chápal jako řeholi v mravním slova smyslu. Vlastní dospělý život jsem ve svrchované míře věnoval škole a dětem. Se smutkem a steskem po něčem krásném, ale neodvolatelně ztraceném, myslím na čisté oči dětí, jejich úsměv, jejich trápení i jejich živoucí radost. I přes všechna minulá příkoří mou největší radostí bylo učit právě ve staré tasovské škole v létech 1976 – 1986, kdy jsem poznával tasovskou skutečnost a přes starší žáky i jeho budoucnost.

Ani ve snu by mě nenapadlo, že mimo obecní kroniku budu něco psát. Po vyřazení z veřejného života po roce 1968 jsem se mohl věnovat studiu archivního bohatství nejen Jinošova, ale i našeho kraje kolem říčky Chvojnice a řeky Oslavy. Asi to způsobila důchodcovská beznadějná společenská i lidská izolace, co mě dovedlo k pokusům nějakým způsobem zpracovat výsledky dlouholetých studií vlastivědného obsahu.

Moje „spisovatelství“ bylo tím vyústěním výsledků vlastivědného studia od doby trvalého zakotvení v Jinošově. Moje práce, které se dotýkají Tasova, jste přiřadil k dílům tasovských literárních osobností. Věděl jste, že se tomu budu bránit. Nemýlil jste se.

Deml na jednom místě říká, že píše jednu knihu s názvem Tasov. Z jeho genia vyrostli Vodička i Švestka.

Spolu s Karlem Švestkou připravil publikaci „Tasov včera a dnes“, která vyšla v roce 1984 a kterou ilustroval jejich přítel Miloš Kačírek.

Ke Švestkovu textu, kde autor zachycuje dobu mezi válkami, přidal historickou stat' „Několik pohledů do dějin našeho městečka“.

V podtitulu knihy „Hledání ráje“, vydané v roce 1996 v třebíčském nakladatelství Arca JiMfa, čteme, že jde o „kapitolu ze života Jakuba Demla“. V této snad nejdůležitější práci v jeho literární tvorbě, je připomínáno čtyřleté období básníkovy pobývání v Jinošově. Josef Pěňčík mně na okraj knihy napsal: „Chtěl jsem, aby to byla slova spravedlivá, slova obdivná k jeho slovesnému umění, i slova úcty k jeho kněžskému údělu a životu vůbec, jak jsem ho poznával z jeho knih, z řeči těch, kteří ho znali a měli čisté srdce, i těch kteří ho neměli v lásce, a četl jsem o něm i z očí školáčků, kteří o něm neznali než jméno a jeho vilu v slunečném údolíčku tasovské Bosny.

V staré tasovské škole, do které básník chodil jako chlapec, jsem prožil posledních deset učitelských let a snad alespoň něco jsem zachytil z jeho rodného kraje a života našeho Jinošova. Je to knížka vlastivědná a jako taková může plnit svoje poslání, mluví k čtenářům o potřebě dobra a krásy, trpělivosti v utrpení, aby skrze ně všechno kolem bylo ozářeno radostí a Bůh ze své výše a ve své dobrotě se na nás usmívá v porozumění a lásce, odpustil nám naše lidské slabosti a hříchy, jak o to svou modlitbou i za nás prosil Jakub Deml.

Pátral i po jiných stopách Demlova díla, třebaš měly jen podobu příležitostných vepsání a dedikací. Upozornil mne na básníkovy knihy deponované v Počáteckém muzeu, kde byla i věnování Stanislavu Todtovi, sokolskému činovníkovi, který básníka přivedl k hlubšímu poznání sokolství. Všechny snahy Josefa Pěňčíka získat tyto knihy pro Tasov anebo do Památníku národního písemnictví, byly marné.

Nezapomínal ani na Jinošov, kde jeden rok učil Otokar Březina, a po čtyři roky žil také Jakub Deml a v nedaleké myslivně pak Anna Pammrová, kde tesal náhrobky sochař František Bílek.

Sám vyznává: „Já jako tulák po božím světě, který zakotvil v Jinošově před šedesáti lety, se snažím jen splácet dluh, že jinošovští obyvatelé mne a moje děti přijali mezi sebe. Proto ne Tasov, nýbrž Jinošov je mým prstenem věrnosti místu mého života, jemuž jsem zasvětil své vlastivědné psaní“. Tou literární „splátkou“, kterou chci vzpomenout, byla publikace „Otokar Březina v Jinošově“. Skromně uvádí, že se jedná o prostou regionální publikaci, která se pokouší plněji objasnit učitelský a básnický rok Otokara Březiny v Jinošově, který se stal důležitou etapou v jeho vývoji i vzhledem k setkání s Annou

Pammrovou. Vypovídá o věcech jeho skutečného života v jinošovské škole, obci.

Po ní následovala knížka „Z dějin obce Jinošova“, která se tiskla v roce 2006 v třebíčském nakladatelství Amaprint. Kniha „Z paměti obce Jinošova jeho farnosti“, která vyšla v roce 2014, je vůbec poslední, kterou Josef Pěňčík napsal. Ve stejném roce vyšly díly péči jeho syna Zdeňka „Doteky času“, kde Josef Pěňčík shrnul svoje články, které během let zveřejňoval v Náměšťských listech, a kterým dal podtitul „Zamyšlení, postřehy i veselá vyprávění aneb jak šel čas“. Nechci opominout ani jeho vlastivědné vypravování o středověkých a novějších dějinách Kralic nad Oslavou a Jednoty bratrské nazvané „Prsten věrnosti“. Kniha vyšla s ilustracemi Jana Krejčího, který vyzdobil hned několik Pěňčíkových knih, v třebíčském nakladatelství Akcent roku 2008. „Vzdálené světlo domova“ představuje kapitoly z dějin našeho kraje.

V knize „Z osudu rukou“, kterou vydalo v roce 2004 nakladatelství Sursum, se Josef Pěňčík zabýval životními osudy Josefa Nováčka, rodáka z Naloučan, v Americe. Vědom si skutečnosti, že 10. února 2011 uplynulo 50 roků od smrti básníka Jakuba Demla, napsal k tomuto výročí obsáhlejší text: „Z posledních let života Jakuba Demla“, který chtěl nejdříve uveřejnit v Horáckých novinách, ale z toho sešlo. Rovněž ho nabídnul redakci Vlastivědného věstníku moravského. Poslal ho také Mojmíru Trávníčkovi ke kritickému posouzení, ale ten mu už rukopis nevrátil. Jeho odpověď na možné otištění byla zamítavá s tím, že by se jeho obsah mohl někoho dotknout, že ho bez poznámky a bez omluvy nejmenoval. Josef Pěňčík k tomu lakonicky dodal: „O koho šlo, nevím“.

O to více ho potěšila zpráva, že Dr. Petr Ladman, předseda Spolku českých bibliofilů, rád ten text, na kterém mu tolik záleželo, vydá v druhém čísle Zpráv SČB. Součástí textu jsou i četné citace z dopisů Jakuba Demla Josefu Battovi, s nímž si v posledních osmi letech svého života poměrně často psal.

A k tomu ještě malý dodatek. Knížečku malého formátu nazvanou „Milý pane Josefe B“, se všemi dopisy J.Demla – a v jejich úplném znění – s předmluvou Heleny Kebuškové, vydala v roce 2001 Masarykova knihovna ve Vsetíně. Zmíněné dopisy jsou i svědectvím o básníkových zdravotních útrapách o pokračujícím chronickém srdečním selhání.

V 10. dopisu psaném v pašijovém týdnu 1954 svěruje: „Letos častěji vyhledávám Dům zdraví a seznamuji se s doktory. Za 14 dní mě hodlají operovat, jen můj kardiolog se trochu zdráhá“.

V 15. psaní z 8. dubna 1956 sděluje: „Byl jsem už podruhé v nemocnici, tentokrát šest neděl, a kromě jiných nemocí našli mě lékaři jakousi srdeční blokádu, ale já mám blokádu úst. Vždyť na letitého starce se sluší, aby byl ve všech projevech skrovný a skromný“. Jen dodám, že se jednalo o síňokomorovou srdeční blokádu II. stupně, kterou bychom dnes řešili voperováním kardiostimulátoru.

Dopis, který píše J. Battovi 20. dubna 1961 je smutný: „Co mohou lékaři dělat s 82letým člověkem? Silně oteklé nohy, celková slabost, mohu jen sedět a mám se co nejméně pohybovat. Jen s největší námahou celebruji u oltáře, který mi dnes snesli dolů“.

Na tu dobu, kdy strýčkovi pomáhala jeho neteř Marta Vrbová, ale i další členové její rodiny, vzpomíná básníkovu praneteř paní Marta Milotová: „On musel čekat, až někdo přijde, nemohl vstát dříve, dokud se mu nezafačovaly nohy. Vždycky, když jsem mu je fačovala, ptával se „Martičko, já se nechci dívat, ale řekni mi, jak vysoko je ten otok? Věděla jsem, že když se otok dostane nad kolena, musí strýček do nemocnice“.

A následuje další vzpomínka: „Pan doktor nařídil mamince, že nesmí jít solit, protože sůl škodí. Nabídl jí náhražku, aby bylo jídlo trochu chutné, ale když to strýčkovi řekla, rozzlobil se: „Nebudu si do jídla dávat žádný svinstva. Chci tam mít, co tam patří“. A tak, když přece strýčka ošidila a jídlo ochutila přípravkem, pochválil maminku s poznámkou: „Martó, Martó, pečlivá jsi“.

O básníkovu onemocnění jsem hovořoval s primářem MUDr. Karlem Tomkem, který se stal Demlovým ošetřujícím lékařem po primáři MUDr. Otmaru Šádkovi, jehož péči připomínají některá z vděčných básníkových dedikací.

Vzpomínal i na profesora Miloše Dvořáka, spisovatele Jana Čepa, ale také na Jana Zahradníčka, s nímž byl v přátelském vztahu. Dovolte mně, abych ocitoval dva Demlovy dopisy, které tehdejšímu asistentovi MUDr. Tomkovi poslal.

První dopis je z 5. ledna 1959: „Dobrý pane doktore, 12. ledna, což je v pondělí, budu připraven a hotov nastoupit zas místo v nemocnici, jste-li s tím srozuměn a budete-li tak laskav a pošlete po mne záchranku. Rozumí se, že všechno přitom ponechávám ve Vaší vůli a

moci, nemusíte tento můj dopis brát vůbec na vědomost a když tedy můžete pro tu mou „návštěvu“ ustanovit docela jiný den. Kéž bych to bral s ochotou podle pradávnej zásady Ubi Baculus, ibi cadaver – anebo kdybych se tomu všemu podvoloval jako jeden maličkých Bakulovy družiny! Me miserum.

Hluhoce váš Jakub Deml

V dopise z 20.10.1959 je smutek odlehčen humorem: „Drahý pane doktore, pěkně nastokrát vás prosím: „Co a jak mám užívat“? Už více dní neužívám nic, protože jsem všechno snědl. Moc těžko chodím jsem jak z olova. Kolena se nerada ohýbají. Také dechu není spěchu. Sedět, ležet, dřímat, spát, na slintavku, na luníka nemyslit, na Vás s láskou vzpomínat“.

Jakub Deml

I v dopisech které si vyměňoval s Janem Zahradníčkem po jeho návratu z vězení se zmiňuje o svém špatném zdravotním stavu. V dopise, který není datován, ale asi byl jedním z prvních, který tehdy svému příteli poslal, píše: „Drahý Jene, děkuji Vám za dopis. Co jste prožil, je věc Boží a Vy ji tak přijímáte. Na mne doléhá stáří, proto také většinou ležím, často i v nemocnici. Pokud může (má 6ti člennou rodinu), stará se o mne Marta, co má p.Vrbu z medřické osvětové služby. Jinak jsem opřen o „samoobsluhu“ plus „samonocleh“.

I v dopisu ze 13. července 1960 píše o zhoršující se nemoci: „V poslední době obdařili mne svou návštěvou různí lidé (mezi nimi i dva různozájmoví nocleháři), hodně mne to sebralo i byl jsem už víceméně ba spíše více hrubý a včera jsem jednoho „nadovolené“ pána a jeho paní přijmout odmítl. Obávám se, že ještě tento týden mne zase odveze sanitka, chodit už nemohu, leda s bídou – nohy moc a moc oteklé. Ještě celebruji, ale jako smrtelně zraněný.

Jakub Deml

Smutná sdělení přináší psaní z 1.9.1960 Janu Zahradníčkovi: „Nemyslete si, že na Vás nemyslím. A že neodpovídám. Vaše blahopřání dostávám. Krajně trpím. Hluchoněmě. Bezbranně. Moc trpím. Nolite incumbere, ut consolemini me.

J.D.

Ze všech dopisů sice vnímám smutek bezmocného básníka, kterého nemoc postupně paralyzuje. Bezmoc rodiny, která se snaží do posledku pomáhat. Bezmoc lékařů, kteří tehdy měli jen omezené léčebné možnosti (srdeční glykosidy a slabá diuretika), ale také skutečnost, že básník nebyl ani v posledních dnech svého života sám. A jeho poslední slova zněla: „Jsem katolický kněz a chci být zaopatřen“. Neustále tu větu opakoval i v počínající agonii, vzpomínal MUDr. Tomek. Svátosti umírajících se mu dostalo od provinciála Pytlíčka.

Přesné datum úmrtí bylo 10. února 1961 stanoveno na 21,30 hodin. Zůstala jen strohá diagnóza, která vše uzavírala: Myofibrosis cordis arteriosclerotica. Srdeční selhání III. stupně. Stará po infarktová jizva zadní stěny.

Také Josefa Pěňčíka v závěru života jeho srdce zrazovalo. A nedovolovalo mu plně prožívat všechny pocty, kterých se mu dostalo v Náměšti nad Oslavou, od Společnosti Anny Pammrové, ale především v domovském Jinošově. Tam byl na jeho počest u bývalé školy umístěn kámen s pamětním nápisem a vysazena lípa.

Miloval svůj kraj a snad nejvíce haugwitzowský zámek Šenvald s jeho lesním porostem s oborou, kde bylo stádo daňků. Jednou mně napsal: „Často chodím do Šenvaldu na klestí a všechno je zahaleno do svěže zeleného závoje a nemohu se vynadívát“.

Po návratu domů pak brával pero a psal. Svěřil se mi, že „Při takovém divném psaní, o čem jsem ani nechtěl psát, se cítím jako poutník, který se vydal na cestu a netuší kam dojde. Chci psát o jiném a něco mě nutí psát o tom, co žiji, vidím a slyším. Pisatel bloudí v prostoru a v čase, jak svázaný neviditelnými pouty se vším, co má rád, a marně hledá slova, která by za něho vyslovila údiv a chválu kráse“.

Jednou mně napsal: „Srdce každého je něčím, kam si ukládáme citové dojmy, projevující se jako všeobsáhlá láska, neznající hranic ani konce, lásku k jinému člověku, k druhé matce – přírodě.“

Často si stěžujeme na chudobu lidských citů, a přece se nám z mnoha stran dostává ujištění, že tomu tak není. Kdyby jen pár krůpějí radosti se nám dostalo v našich všedních dnech, bylo by to krásné a povzbuzující. Zdá se, že právě radost, těch pár slziček dojetí dává životu příchut' poezie a jakýsi nedefinovatelný vyšší smysl. Dávno před námi už lidé pochopili a nejmocněji umělecky vyjádřili chválu

radosti. Jste lékař a víte lépe než já, kolik kolem nás žije lidí, jejichž dny jsou naplněny utrpením tělesným i duchovním s marnou, zakřiknutou a možná v sobě zapomenutou touhou po radosti z lidského údělu“.

Nádherné je i jeho vyznání Tasovu, jeho literátům ale také lidem, které během své učitelské práce poznal, s nimiž se setkával. Sám si odpovídá na otázku: Čím je pro mne Tasov?

„To jsou především lidé, s nimiž jsem se seznámil v době své učitelské práce v letech 1976 – 1986 a se kterými se ještě dnes příležitostně potkávám, lidé dobrosrdeční, pracovití, větším dílem rodiče bývalých školáků a samozřejmě ti, s kterými jsem pracoval ve staré tasovské škole „na národu roli dědičné“. V dobré paměti jsem zachoval i ty, co bydlí na Městečku, na Stránce, v slunečné Bosně a také tam, kudy se jde vzhůru ke Lhotce, ke Zhoři, k Čikovu, k Vanči, ke Kamenné, k Oslavě, k Heřmanicím i Jabloňovu, ty kteří tu mají kořeny svých rodů, své mrtvé předky i své pokračování.

Tasov je pro mne též minulost městečka se zachovanými purkrechtními a sirotčími registry z let 1542 – 1715 obsahujícími jména vlastníků usedlostí, záznamy o prodeji a koupi malých i větších gruntů, o uzavírání svatebních smluv, o úřadování „moudrých a opatrných“ představitelů obce spravujících obecní a sirotčí jmění v kované truhlici „jak vrůbové ukazují“,

Co všechno by mohl vyprávět starobylý kostel podoben venkovské katedrále, zasvěcený apoštolům Petru a Pavlu, se vzácným obrazem tasovské Madony, před níž klekávaly matky a ženy v úzkostech a modlitbách, osamělý Hrádek rodu Chlévských, skrytý zrakům v chladivém stínu borovic, stejně osamělý kdysi mocný hrad Dub, dva středověké mlýny, staletý dvorec Rohovských. Papírna na samém břehu řeky Oslavy a samotná řeka věčně k sobě vábí a zpívající pravěkým balvanům, které jako „velrybové mocní“ od věků stojí na stráž před vetřelci a hlídají krásu tohoto kusu chudé a přece požehnané země, dychtivě jako těhotná žena očekávající chvíli, kdy se narodí ten, kdo za všechny živé, za všechna odešlá pokolení předků i za dosud ještě nenarozené, vzdá chválu tomuto kraji.

Nebude to však ten, kdo orá, sije, žne a plodí potomky, musí to být člověk žíznivě pijící z pramenů poznání Ducha svatého a jako svobodný pták v rozletu mezi zemí a nebem a jako drahocennou perlu

si uchováající okouzlení vším co je hodno zázraků, jímž dospělý už nevěří.

Dlouho očekávané dítě přišlo na svět v chaloupce č. 100 pod Havlcovým kopcem dvacátého dne měsíce srpna LP 1878. Na křtu od kmotrů se mu dostalo jména Jakub z rodu Demlova. Pro Tasov je to datum nezapomenutelné, ba historické, neboť jako Kristus po ukřižování vstoupil na nebesa k Božímu trůnu, tak Tasov vstoupil podruhé do dějin, protože nemůže umřít to, co navždy se stává dědictvím a vzácným prstenem odkazu a věčnou jeho připomínkou.

I básník je člověk a po naplnění svého poslání opouští tento svět, ale to, co hlásal, řekl a napsal, uchovává paměť čtenářů, neboť v jejich duších klíčí i jeho setba nejen v podobě mámivě vonících topolů tasovské krajiny, ale i setba slov, myšlenek, obrazů a představ v těch, kdo stáli a bylo jim dopřáno žít v jeho blízkosti a vzhlíželi k němu s obdivem, vždy připraveni sloužit mu oddaně a věrně.

A tak se mně Tasov ztělesňoval třeba i v služebné Toničce Studené ze Skřinářova, v paní Martě Demlové a v jejím bratru Karlovi, v dětech milovaného bratra tasovského poštmistra Antonína, v Pavle Kytlicové, v Marii Rose Junové i v Stanislavu Vodičkovi, uměleckému knihaři, jakých se narodí málo, v člověku tichém a jakoby zasněném, statečném, který sloužil básníkovi, neboť miloval i Otokara Březinu.

Nesl v sobě živou touhu po kráse, kterou vtiskl do svých vazeb v dílně na Městečku, kam za ním Jakub Deml přicházel na kus řeči, a po odchodu do Velkého Meziříčí v tichém zákoutí továrního archivu usedá k pracovnímu stolu, aby se vyznal z lásky k lidem a okouzlení z tisíců pohledů na divy přírody a tajemného úžasu nade vším, co žije pod vysokým nebem tasovského kraje, ať je to na stéble trávy létem a slunce znavený a usínající motýl, v lesním buření na stráni ležící srní, pískař na řece, nemluvná ryba, zpívající pták. Ze svých vzpomínek podal pravdivé a upřímné svědectví o lidské podobě Jakuba Demla.

Po nenadálé smrti Stanislava Vodičky, stáli jsme mlčky v čtvrtelním odpoledni s Karlem Švestkou v přeplněné smuteční síni meziříčského hřbitova a po obřadu jsme provázeli pohledem pohřební auto odvázející jeho tělo.

Trojhvězdí tasovských básníků uzavírá žijící Karel Švestka. Ani Stanislav Vodička, ani on se nenarodil v Tasově, ale od raného dětství do sebe sál vůně rozkvetlé a zasněžené tasovské krajiny. Mnoho viděly jeho oči, mnoho zkusil, ledaco protrpěl a ještě více vykonal pro

dobré jméno a pověst Tasova. Známe se od mého příchodu do tasovské školy, kam kdysi dávno jako prvňáček do třídy pana řídícího Soukupa usedl Jakoubek Demlů a na přivítanou je pan učitel poděloval rozkrájenými čtvrtkami stromských jablek.

Dlouho stál Karel Švestka v čele obce. Znal její potřeby a přemýšlel i o stavbě nové školy. Na tasovskou minulost se dovedl dívat s pochopením a láskou, jak to čteme v jeho Ohlédnutí a Pastelech, nově vydaných pod jedním společným názvem Couvání do času, knize odměněné cenou z nadace Egona Hostovského, a dosud nevydaných rukopisech.

Tasov a krajinu kolem něho můžeme nazvat básnickou. Vyvolává snové a umělecké představy, neboť je oživuje tvůrčí duch Jakuba Demla, Stanislava Vodičky, Karla Švestky i duch všech, kteří tu žijí a pracují třeba jen ve prospěch vlastní rodiny.

Na jednom místě Jakub Deml píše, že není místa na zemi, které by nebylo krásné. To nejhlubší, co skrýval v svém srdci, však vyslovil ve zvolání: „Tasove, kraji můj rodný, čeho bych z tebe nemiloval!“

Josef Pěňčík zemřel 26. června 2016 a byl po církevních obřadech v jinošovském kostele sv. Petra a Pavla uložen do rodinného hrobu.

MUDr. František Dvořáček

Mezinárodní konference a setkání v Tasově v září 2016 v podrobnějším pojednání Jiřího Dana

Ve dnech 16.a 17. září 2016 se v Tasově, v roce 55. výročí úmrtí Jakuba Demla, uskutečnila mezinárodní konference s názvem výstižným a hodným jazykovědců: *Cožpak jsem chtěl, aby mne zařadili do literatury? Jakub Deml a literární tradice.*

Pořadatelem bylo společenství, které pro tento účel vytvořili Ústav pro českou literaturu AV ČR, v.v.i., oddělení ediční a textologické, VŠ kreativní komunikace Praha, katedra literární tvorby a Spolek Dobrá čeština. Spolupracovali s obcí Tasov, tasovskou římskokatolickou farností, základní školou a spolkem Slepíši.

Bývá na mezinárodních konferenčních dobrým zvykem, že program začíná již o den dříve „předkonferenčním workshopem“ pro ty, kteří

věkem nebo zkušeností ještě nejsou právi hlásit se o slovo na vlastní konferenci, například pro svůj nižší věk. Organizátoři učinili tradici zadost uspořádáním *Dětského dnu s Demlem*. Děti z tasovské školy modelovaly květiny již 15. září a způsobem přiměřeným jejich věku byly seznámeny s osobností svého slavného rodáka. V předvečer konference se účastníci mohli setkat na vernisáži výstavy nevidomého výtvarníka Pavla Slámy „*Zastavení ze života Ježíše Krista*“. Představil cyklus reliéfů z pálené hlíny. Atmosféra pro hlavní den setkání tím byla vytvořena.

Hlavní konferenční program se uskutečnil v pátek 16. září. Zahrnoval 17 ucelených referátů promyšleně sestavených do tematických bloků. V bloku *Tradice díla Jakuba Demla* se referující zamýšleli nad postavením díla Jakuba Demla v proudu básníků a literátů stejného rodu, uvažovali o jejich vzájemném ovlivňování. Není třeba zmiňovat jednotlivé příspěvky, neboť bude vydán postkonferenční sborník všem vážným zájemcům a těm, kdo se nemohli zúčastnit například pro svůj vyšší věk. Sborník je již údajně připraven do tisku. Další příspěvky odezněly v blocích *Prameny, geneze a praktická interpretace a Ohlasy a cesty*. Přítomní členové Společnosti Otokara Březiny se při četbě sborníku jistě ještě jednou vrátí k referátu Elišky Davidové na téma *Ohlas Demlova Svědectví o Otokaru Březinovi*.

Součástí sobotního programu konference bylo 11 referátů v bloku *Vzpomínky, zprávy a nálezy*. V paměti účastníků jistě zůstanou komentované prohlídky – výstavy díla Pavla Slámy, výstavy Jakuba Demla *Sen o knize*, prohlídka farního kostela sv. Petra a Pavla zahrady Demlova domu. Prasynovec Jakuba Demla pan Antonín Vrba vzkazuje zájemcům, že dům bude otevřen i v dalších měsících a snad i létech.

Není třeba uvádět, že hlavní hybatelkou byla členům naší společnosti dobře známá Mgr. Daniela Iwashita, Ph.D., vedoucí týmu pro výzkum korespondence Jakuba Demla. Podporu měla v Markétě Kořené z VŠKK a Danielu Kubcovi, reprezentujícím spolek Dobrá čeština. Zejména jim patří náš dík za možnost se setkat, získat nové informace a přátele a nechat na sebe působit inspirující atmosféru (pro nás členy) Společnosti Otokara Březiny, která bude v roce 2018 pořádat mezinárodní sympozium k 150. výročí narození Otokara Březiny.

Jiří Dan

Daniela Iwashita v Tasově

Opravený hrob Jakuba Demla a Pavly Kytlicové v Tasově

Ludmila Klukanová v Jaroměřicích nad Rokytnou

Na sobotní odpoledne 22. října 2016 připravila Společnost Otokara Březiny v Jaroměřicích nad Rokytnou v salonku místní restaurace Viola slavnostní pořad u příležitosti životního jubilea – osmdesátého výročí narození básnířky, spisovatelky a naší členky, paní Ludmily Klukanové.

Rodačku z Lipníka u Třebíče představila v pořadu s názvem „Můj kraj“ Lenka Schreiberová, herečka Horáckého divadla v Jihlavě za hudebního doprovodu Petra Hudečka. Program byl sestaven z krátkých ukávek z tvorby spisovatelky.

Básnířka a prozaička Ludmila Klukanová byla za svoji literární činnost oceněna řadou významných osobností českého kulturního a společenského života, například spisovatelem Jiřím Stránským. Část její tvorby tvoří i publikační činnost. Od roku 1964 publikovala v okresních novinách Jiskra (Jihlava), později v Hostu do domu, v Sešitech pro mladou literaturu, ve Světě práce, v Rovnosti (od sklonku 70. let), v Literárním měsíčníku, v Ostravském kulturním měsíčníku, dále v Tvorbě, ROKu, Lidových novinách, Literárních novinách aj. Československý rozhlas Brno uvedl mj. básnickou skladbu Sedm ptáků (1984). Na texty jejich básní složil hudební skladatel Jiří Matys dívčí sbory Ještě se nevracím (1985) a cyklus Vysočině (1991).

Nelze nepřipomenout i její zapojení do společenského dění. Po listopadu 1989 působila jako tisková mluvčí jihlavského Občanského fóra, zasadila se o obnovu Jihlavských listů, v jejichž redakci následně do roku 1991 pracovala.

V roce 2002 obdržela Cenu Rady města Jihlavy a v roce 2006 Cenu města Jihlavy. Ludmila Klukanová je členkou Obce spisovatelů, PEN klubu a členkou Společnosti Otokara Březiny.

Její prozaická tvorba je lyrická, drobnější útvary mají charakter básní v próze, opírá se v nich o dětské vzpomínky na západomoravskou krajinu, hledá a nachází problémy, které člověk během svého života a souznění s přírodou řeší, vyznává se z lásky ke kraji, v němž se narodila, vyrůstala a žije. Hledá lidský ideál, který vidí v lásce lidí k sobě navzájem. Elementární hodnoty života spatřuje v jistotě domova. Připomíná také nelehká období novodobé historie, zvláště

události druhé světové války a 50. let toho století, nešetří slovy nejen chvály, ale i kritiky, je realistická, stejně jako empatická a vnímavá. K nejznámějším beletrickým dílům patří například Jezírka (1991). Na štítu by vytesáno kolo (1984), Remonta (1986), První generace Města (1990), Denica (1990), Slep mi klíč (1990), Z pohádkových končin (1993), Například jeden život (vyprávění politického vězně A. Štěpánka, 1998), Zasklené krajiny (2000), Konce kolověku (2001), Jihlava Gustavu Mahlerovi (2000), Kápě a lev (pověsti z Třebíčska, 2001), je též autorkou mnoha beletrických příspěvků, studií a článků. Jaroměřice nad Rokytnou se staly jedním z míst oslav životního jubilea Ludmily Klukanové podle jejích vlastních slov proto, že jsou jednak místem odpočinku básníka, esejisty a humanisty Otokara Březiny, s nímž se osobně znal její otec a kterého si ona sama velmi váží a mnohdy se právě jím inspiruje, také proto, že se v Jaroměřicích nad Rokytnou nachází i činné Muzeum Otokara Březiny a město je sídlem Společnosti Otokara Březiny, k jejímž členům jubilanťka patří. A neposledně také proto, aby na významného českého básníka a spisovatele symbolismu nevzpomínala jenom ve svém rodišti, ale přímo v místě, kde je pochován a kde je jeho památka stále živá. Jubilanťku přišly pozdravit do Violy na dvě desítky gratulantů, především členů Společnosti OB. Slavnostní odpoledne ukončily gratulace, květiny, malá pozornost a slova díky z úst předsedy Společnosti Otokara Březiny Jiřího Höfra.

Jana Bečková

Doplňujeme ještě, že organizace České stříbro zařadilo paní Ludmilu Klukanovou mezi 12 nejvýznamnějších žen, které se neohýbaly před totalitními režimy. Z těch nejznámějších uvádíme: Helenu Illnerovou, Jiřinu Šiklovou, Helenu Klímovou, Evu Jiříčnou a Danu Němcovou. Blahopřejeme.

Výbor SOB

Ludmila Klukanová (uprostřed)

— —

Další program na rok 2017

29. dubna - Přátelé Otokara Březiny Matěj Lukšů a Emilie Lakomá
v 17 hodin (předběžně v Restauraci Viola)

16. září - setkání členů k výročí narození Otokara Březiny
v 10 hodin pietní akt na hřbitově, zastavení v Zahradě symbolů,
výstava v Muzeu O. Březiny

Ve 13.30 hodin - Otokar Březina a F.X.Šalda (předběžně v Restauraci
Viola)

Bulletin vychází díky finanční podpoře doc. MUDr. Emila Černého, CSc.

Děkujeme partnerům:

Stanislav Hort Třebíč, Město Jaroměřice n. R., Dřevozpracující VD Jaroměřice n. R., Vladislav Motýl, doc. MUDr. Emil Černý, CSc. Brno, MUDr. Jana Langášková, MUDr. Jan Kousalík, MUDr. Blanka Götzová, Lékárna Jaroměřice n. R., Ing. arch. Michal Zlatuška, Mgr. Marie Ryněšová, doc. PhDr. Jiří Dan, Dr. Ivo Koudelka, Rekonstav Hynek Bednář a dalším drobným dárcům.

Bulletin vydává výbor Společnosti O. Březiny v Jaroměřicích n. Rok., Březinova 46, 675 51, tel.: 603760768. IČO 44065841, e-mail na předsedu Mgr. Jiřího Höfra: hofer.j@seznam.cz, e-mail na studijní knihovnu při Muzeu O. B.: studijniknihovna@otokarbrezina.cz. Adresa našich stránek: www.otokarbrezina.cz.

Číslo účtu SOB 226798166/0300

Toto číslo sestavil výbor SOB, tisk Helena Stejskalová a Blanka Nedvědícká.

Titulní strana: Emilie Lakomá a Otokar Březina, fotografie z obalu knihy Jediný život, jediná láska
Fotografie uvnitř Bulletinu: Jiří Dan a Zbyněk Hobza

Příspěvky do č. 70 dodejte laskavě do 5. 8. 2017.

Prosíme o sdělování změny adres a e-mailů.

Apelujeme na ty členy společnosti, kteří neplatí členské příspěvky (někteří již několik let), aby v brzké době zaplatili. Členský příspěvek činí 150,- Kč.